

POSTANOWIENIE

21 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

na posiedzeniu niejawnym 21 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R.P. i G.P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 14 października 2022 r., I ACa 1562/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o

charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne w kontekście abuzywności klauzul przeliczeniowych zawartych w umowie kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego. Wskazała również na potrzebę wykładni art. 58 § 1 w związku z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE L 95, s. 29) i w związku z art. 69 ust. 1 pr. bank.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest natomiast wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły powołane przyczyny kasacyjne.

Przytoczone we wniosku zagadnienia i wątpliwości - w zestawieniu z zarzutami skargi i przedmiotem postępowania - odnosiły się do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do kursu waluty obcej ustalanego przez bank przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematyka ta nie stanowi *novum* i była wielokrotnie podejmowana w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do zbliżonych treści umów kredytowych. Uzasadnia to skrótowe odniesienie się do motywów wniosku.

W judykaturze wyjaśniono w szczególności, że określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów jego oznaczania, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu. W konsekwencji postanowienia takie są niedopuszczalne jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a ich bezskuteczność – niezależnie od dalszych postanowień umowy, w tym wyrażających ryzyko walutowe – może prowadzić do upadku umowy w całości (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3629/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo). Za podstawę upadku umowy przyjmuje się w takiej sytuacji art. 58 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I CSKP 166/21, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23).

Skutek w postaci możliwego upadku umowy w związku ze stwierdzeniem abuzywności klauzul przeliczeniowych odnosi się także do takich umów kredytu, w których zobowiązanie opiewało na walutę obcą, a wypłata kredytu, zgodnie z ustaleniami stron, mogła nastąpić i nastąpiła w złotych polskich (kredyt denominowany). Utrzymanie tego rodzaju umowy w mocy przy założeniu jej dalszego wykonywania wyłącznie w walucie obcej (jako tzw. kredyt walutowy) zniekształciłoby bowiem wolę stron ukierunkowaną od początku na wypłatę

kredytu w walucie krajowej i jego opcjonalną obsługę w tej walucie. Działanie takie w istocie odpowiadałoby zatem uzupełnieniu umowy treścią niezgodnioną przez strony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 15 września 2023 r., II CSKP 1356/22 i z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I CSK 2237/22 i z dnia 30 czerwca 2023 r., I CSK 3468/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo). W orzecznictwie zwrócono również uwagę, że mechanizm waloryzacyjny wiążący saldo kredytu z walutą obcą może być ukształtowany - w granicach swobody umów - w zróżnicowany sposób, w tym przez oznaczenie waluty obcej jako waluty kredytu i wyrażenie kwoty kredytu w tej obcej walucie, przy jednoczesnym założeniu, że wypłata i spłata kredytu nastąpi w złotych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22).

Koniecznego *novum* w tej mierze nie stanowiła okoliczność, że *in casu* umowa kredytu została w całości zrealizowana. O konsekwencjach abuzywności postanowień umownych w aspekcie możliwości utrzymania umowy – po wyeliminowaniu postanowień uznanych za nieuczciwe – decyduje bowiem nie tyle to, że wynikające z umowy zobowiązania mogą być (powinny być) *in concreto* wykonywane, lecz to, czy w obiektywnym ujęciu umowa mogła wiązać strony z uwzględnieniem jej treści po usunięciu postanowień nieuczciwych; rozstrzygające znaczenie ma zatem treść postanowień umowy, nie zaś to, czy świadczenia wynikające z umowy zostały *in casu* spełnione. Jeżeli w związku z abuzywnością postanowienia umownego okaże się, że umowa taka nie mogła *ab initio* wiązać stron, a wynikające z niej świadczenia zostały spełnione, zastosowanie ma art. 410 k.c. (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56).

Problem charakteru prawnego sankcji związanej z abuzywnością postanowień umownych został szeroko omówiony w motywach powołanej już uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21. Z wniosku nie wynikało również, w jaki sposób rozstrzygnięcie tego problemu miałyby przekładać się na wynik postępowania kasacyjnego, co stanowi warunek skuteczności powołania się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy wywody wniosku – w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku i dotychczasowym dorobkiem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w większości *nota bene* pominiętym we wniosku – nie ujawniały potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w objętej nim materii, z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych zadań skargi kasacyjnej.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

(r.g.)